

Datum vergadering : 26 september 2019

Agendapunt : P 4

Zaaknummer : 2019-047020

Programma : Wonen en werken

Portefeuillehouder : Hans Bouma

Commissie : Wonen en werken

Onderwerp : Startnotitie regionale energie strategie (RES) Noord-Holland Zuid

Bijlage Startnotitie regionale energie strategie (RES) Noord-Holland Zuid

Korte inhoud

Om te bepalen waar en hoe de duurzame energie en warmte die nodig zijn voor de energietransitie opgewekt kan worden, maken gemeenten gezamenlijk Regionale Energie Strategieën (RES). Uithoorn is onderdeel uit van de regio Noord-Holland Zuid. In de startnotitie is het proces om tot de RES 1.0 te komen beschreven.

Aan de Raad.

Overwegingen

Om de transitie naar volledige duurzame energie in 2050 te kunnen maken, zal aanzienlijk meer energie duurzaam moeten worden opgewekt dan nu het geval is. Dat kan grote impact op de omgeving en het landschap hebben, denk aan zonnevelden en windmolens. De vraag is waar dat op een goede manier kan en hoe de regio's en gemeenten hieraan een bijdrage kunnen leveren. Om dat te bepalen, worden in het hele land Regionale Energie Strategieën (RES) opgesteld. De RES is een document waarin tot het jaar 2030 (met doorkijk naar 2050) de opgaven van 'duurzame elektriciteit opwek' en 'aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving' uit het Klimaatakkoord zijn uitgewerkt.

De Gemeente Uithoorn wil fossielonafhankelijk en aardgasvrij worden. Het opwekken van duurzame energie en een optimaal inzetten van de regionaal beschikbare duurzame warmtebronnen is van groot belang voor het realiseren van deze doelstelling. Samenwerking en afstemming met de omliggende gemeenten, in het kader van de RES, is daarvoor nodig.

Aanpak

Om de energietransitie naar een duurzame energievoorziening in de komende decennia te kunnen maken, ligt er onder andere een grote opgave bij het verduurzamen van de bestaande gebouwde omgeving. De gebouwde omgeving moet enerzijds energiezuiniger worden en anderzijds moet meer duurzame energie worden opgewekt.

Deze opgave komt in het landelijk Klimaatakkoord terug aan twee thematafels: gebouwde omgeving en elektriciteit.

Met het landelijke Klimaatakkoord krijgen de gemeenten de regie over de energietransitie. De reden hiervoor is dat gemeenten ervaring hebben opgebouwd met het verduurzamen van woningen, dicht bij de bewoners staan en de lokale context het beste kennen.

Het doel van de RES en het proces zoals dat nu voorzien is, wordt op hoofdlijnen in de startnotitie beschreven.

Om de energietransitie naar een duurzame energievoorziening in de komende decennia te kunnen maken, ligt er onder andere een grote opgave bij het verduurzamen van de bestaande gebouwde omgeving. De gebouwde omgeving moet enerzijds energiezuiniger worden en anderzijds moet meer duurzame energie worden opgewekt. Deze opgave komt in het landelijk Klimaatakkoord terug aan twee thematafels: gebouwde omgeving en elektriciteit.

Met het landelijke Klimaatakkoord krijgen de gemeenten de regie over de energietransitie. De reden hiervoor is dat gemeenten ervaring hebben opgebouwd met het verduurzamen van woningen, dicht bij de bewoners staan en de lokale context het beste kennen.

Het Klimaatakkoord is eind juni gepresenteerd door het Kabinet. Het gaat nu naar de Eerste en Tweede Kamer en is ook aan de overige partijen van het Klimaatberaad aangeboden ter tekening. Het Klimaatakkoord en achtergrondinformatie kunt u vinden op www.klimaatakkoord.nl.

In het Klimaatakkoord is opgenomen dat vastgelegd dat regio's in de loop van 2019 via een Regionale Energie-strategie (RES) hun opgave voor meer hernieuwbare energie (elektriciteit en warmte) uitwerken en deze een half jaar na tekening van het Klimaatakkoord aanbieden.

Doel RES

Het doel van de RES Noord Holland Zuid is om als regio maximaal bij te dragen aan de opwekking van duurzame elektriciteit (de landelijke doelstelling 35 TWh aan wind- en zonne-energie op land), de warmtetransitie in de gebouwde omgeving (van fossiele naar duurzame bronnen) en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur. Hierbij wordt rekening gehouden met ruimtelijke beperkingen en worden andere belangen meegewogen. Denk hierbij aan de beperkingen vanwege de nabijheid Schiphol (grote windmolens zijn niet mogelijk) of vanwege natuurgebieden, maar ook de effecten op de omgeving (draagvlak!) en natuurlijk andere ruimtebehoeften, de ruimte in onze omgeving is immers schaars. Ook in Uithoorn zijn de mogelijkheden beperkt.

Veel duurzame oplossingen zullen de grenzen van Uithoorn overstijgen. Dat kan bijvoorbeeld gelden wanneer we windmolens of zonnepanelen langs infrastructuur zoals wegen willen plaatsen. Ook warmteoplossingen kunnen grensoverschrijdend zijn. Zo kan de duurzame warmtebron in een andere gemeente liggen dan het warmtenetwerk waar de bron warmte aan levert. Dergelijke grensoverstijgende oplossingen komen tot uiting in de RES.

In de RES werken de decentrale overheden samen. Uithoorn valt binnen de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid. Uithoorn werkt daarin samen met de deelregio Amstelland (gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel), de provincies en de waterschappen.

Samenhang met Omgevingswet en Transitievisie Warmte

De RES is geen integraal afwegingskader in de zin van het ruimtelijk beleid, maar een voornemen (bod) waaraan de betrokken partijen zich committeren. De integrale afweging wordt gemaakt in het proces van de omgevingsvisie. De RES biedt kansen en geeft de gemeente een instrument om meer inzicht te krijgen in (de ruimtelijke en andere effecten van) hun ambities die deels ook de gemeentegrens overschrijdt. Elke gemeente bepaalt zelf welke maatregelen binnen de gemeente genomen kunnen worden en hoe deze in de omgevingsvisie worden opgenomen.

Omdat de energietransitie en de opwek van duurzame energie complex en voortdurend in ontwikkeling zijn, geeft de eerste RES het beeld van wat op dat moment mogelijk en bekend is. De RES wordt elke twee jaar geëvalueerd en geactualiseerd.

De RES geeft daarnaast informatie die verwerkt gaat worden in de Transitievisie Warmte, die uiterlijk in 2021 gereed moet zijn. In de door de Raad vast te stellen Transitievisie Warmte wordt aangegeven welke wijken wanneer van het aardgas af gaan en welke alternatieven er voor elke wijk zijn. De Transitievisie Warmte moet ook onderdeel worden van de gemeentelijke Omgevingsvisie en daarmee samenhangende uitvoeringsprogramma's en omgevingsplannen.

Proces en planning

Na het vaststellen van de Startnotitie kan worden gestart met het opstellen van de concept RES voor de regio Noord-Holland Zuid. In de regio Noord-Holland Zuid wordt gewerkt met een programma-organisatie, waar de provincie de regierol neemt. De (deel)regio's worden vanuit de programma-organisatie ondersteund.

De concept RES moet een half jaar na de start gereed zijn. De RES 1.0 moet een jaar daarna klaar zijn. Toen de startnotitie werd geschreven liepen de onderhandelingen over het klimaatakkoord nog volop. Toen was nog niet zeker of daarvoor een half jaar of een jaar beschikbaar zou zijn. In de startnotitie is rekening gehouden met het krapste tijdsplan. Inmiddels is duidelijk dat er ruimte wordt gegeven voor een zorgvuldiger proces en er een jaar voor kan worden uitgetrokken.

Met het vaststellen van het startdocumenten starten de raden formeel het proces van de RES NHZ. Er zullen vervolgens diverse kennisdeelsessies en lokale ateliers worden georganiseerd om tot een concept versie te komen van de RES NHZ. Raadsleden zullen hier nadrukkelijk voor worden uitgenodigd, samen met stakeholders en de Provincie Noord Holland.

De deelregionale opgaven en de scenario's worden met de samenleving besproken om te toetsen welk draagvlak er voor de verschillende scenario's is, welke voorwaarden er worden benoemd en waar op korte termijn kansen liggen voor energieproductie. De gemeentebestuurders en –raden krijgen zo een beeld van de mogelijkheden en gevoeligheden. Gemeenten mogen zelf bepalen op welke manier hieraan invulling wordt gegeven, maar krijgen wel advies en ondersteuning vanuit het programma.

Alternatieven

In december 2018 is de conceptversie van het landelijk Klimaatakkoord gepresenteerd. Daarna is het Klimaatakkoord doorgerekend door het PBL en het CPB. Het kabinet heeft het Klimaatakkoord eind juni gepubliceerd. De Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG) zal (net als andere koepels zoals het InterProvinciaal Overleg) in het najaar hun achterban raadplegen en over ondertekening beslissen. De eerste reactie van de VNG is positief. (Meer informatie over de VNG en het Klimaatakkoord is te vinden op de website van de VNG (VNG.nl))

Er is dus nog een kleine kans dat het Klimaatakkoord niet ondertekend gaat worden, maar dat is niet de verwachting. In dat geval krijgen de Startnotitie RES Noord Holland Zuid een andere of zelfs geen status. Als dit aan de orde is zal er een nieuwe bestuurlijke ronde komen over de vervolgstappen.

Financiële overwegingen

Via het landelijke programma RES wordt per jaar (gedurende 3 jaar) budget beschikbaar gesteld voor de 30 RES-regio's. Dit wordt pas ná ondertekening van het Klimaatakkoord beschikbaar gesteld aan de regio's, via de provincie. Voor de RES NHZ is er ca €600.000 per jaar beschikbaar. Dit bedrag zal worden ingezet voor de programma organisatie, onderzoeksgeld, participatie, proceskosten, communicatiemiddelen, ed. De landelijke bijdrage is bestemd voor het ondersteunen van de gemeenten bij het opstellen van de RES.

De provincie Noord Holland faciliteert het RES-proces door het beschikbaar stellen van de programmamanager RES NHZ, ambtelijke capaciteit, kennis en expertise.

De gemeenten en waterschappen stellen de eigen ambtelijke capaciteit beschikbaar, net als de kosten voor voorzieningen (locatie, catering) van de lokale en regionale ateliers. De kosten daarvan worden binnen de begroting gedekt.

Communicatie/Participatie

Met de RES wordt de energietransitie zichtbaar: mogelijk komen er windmolens en zonnenvelden bij en hoe goed we ze ook ruimtelijk inpassen, je ziet ze. Zo'n verandering kan tot weerstand leiden.

Gemeenten zijn gewend om hier mee om te gaan. Vanuit het gemeenschappelijke ondersteuningsprogramma krijgen de gemeenten hulp bij het voeren van een goede participatiestrategie en de communicatiecampagne naar hun bewoners.

Zoals hierboven beschreven, worden de opgave en de verschillende scenario's met de samenleving besproken. Op het moment van schrijven van dit voorstel is dat nog niet nader uitgewerkt voor Uithoorn.

Voor de inwoners is er geen verschil of het over de RES gaat of over de energietransitie. We benutten de bestaande bewonerscommunicatie om ook over de RES te communiceren.

Externe reacties

Hiervan is in deze fase geen sprake.

Voorstel

Om te bepalen waar en hoe de duurzame energie en warmte die nodig zijn voor de energietransitie opgewekt kan worden, maken gemeenten gezamenlijk Regionale EnergieStrategieën (RES). Uithoorn is onderdeel uit van de regio Noord-Holland Zuid. In de startnotitie is het proces om tot de RES 1.0 te komen beschreven.

Voorgesteld wordt:

Akkoord te gaan met de Startnotitie RES Noord-Holland Zuid²⁶

Burgemeester en wethouders van Uithoorn,
de secretaris,

de burgemeester,

(dhr. drs. E. M. Voorhorst)

(dhr. P.J. Heiliegers)